

СЕКЦІЯ 10 – ЗАПРОВАДЖЕННЯ СВІТОВОГО ДОСВІДУ У ВІТЧИЗНЯНУ ПРАКТИКУ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ГОТЕЛЬНО- РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ ТА ТУРИЗМУ

ЖУКОВ В. В., канд. екон. наук, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

МІНІМІЗАЦІЯ РИЗИКІВ У СИСТЕМІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТНОГО ФІНАНСУВАННЯ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

В умовах розвитку ринкових відносин важливого значення набуває проектне фінансування, без якого неможливе оновлення, розвиток та інноваційне нарощення виробничого потенціалу будь якого підприємства.

У сучасних умовах фінансово-економічної нестабільності фінансування та реалізації інвестиційних проектів зазнає впливу низки ризиків, що ускладнюють визначення ефективності, окупності та конкурентоспроможності проектів. З метою мінімізації впливу ризиків на реалізацію інвестиційних проектів слід визначити наявні види ризиків, виокремити основні чинники.

Реалізація інвестиційних проектів відбувається протягом певного періоду часу, а саме виділяють передінвестиційну, інвестиційну та експлуатаційну фази життєвого циклу проекту. Усі стадії життєвого циклу інвестиційного проекту супроводжує ймовірність виникнення певних непередбачуваних подій, тобто виникає поняття ризикованості проекту. Але існують певні види ризиків які можливо ідентифікувати лише на окремій стадії. Виникнення на деяких стадіях життєвого циклу інвестиційного проекту певних непередбачуваних подій. Такими як політичні, економічні, правові, фінансові, технічні, екологічні тощо. Ці чинники зумовлюють виникнення різноманітних ймовірних проектних ризиків.

Саме тому, для ефективної реалізації інвестиційних проектів необхідно попередньо встановити види та визначити рівні проектних ризиків, розробити напрями та методи управління ними.

Механізм проведення захисту від ризиків, інвестори включають в договір та прораховують усі ризики. Механізм проведення постійного нагляду і контролю за процесом освоєння інвестицій називають моніторингом інвестиційних проектів.

Під час планування та реалізації інвестиційного проекту здійснюється розрахунок та врахування не лише усіх можливих витрат та доходів, тобто бюджетування, а й визначення можливих чинників впливу і ризиків. При цьому існує проблема визначення усіх можливих проектних/інвестиційних ризиків, що зумовлено недостатністю повної та релевантної інформації, людським чинником тощо, внаслідок чого відбувається недотримання інвестиційного генерального бюджету, фінансового плану й термінів виконання реалізації проекту.

Проектні ризики – це сукупність ризиків, що загрожують реалізації інвестиційного проекту або здатні знизити його ефективність (комерційну, економічну, бюджетну, соціальну, екологічну та ін.). Доцільність врахування усіх можливих видів ризиків на початкових стадіях життєвого циклу інвестиційного проекту є особливо важливим завданням, оскільки від своєчасного та правильного визначення залежить термін реалізації проекту, його майбутня ефективність.

Потрібно навчитися передбачати ризик, оцінювати його розміри, планувати заходи щодо його запобігання та не перевищувати допустимих меж. Планування та реалізація проектів відбувається в умовах невизначеності, що породжується змінами внутрішнього та зовнішнього середовища. Під невизначеністю розуміють відсутність повної та достовірної інформації про умови реалізації проекту. Невизначеність, пов'язану з можливістю виникнення в ході реалізації проекту несприятливих умов, ситуацій та наслідків, називають ризиком.

Ризик це економічна категорія, що може як бути, так і не бути, в основі якої

лежить невизначеність конкретної господарської ситуації і яка зумовлена браком повної інформації.

Інвестиційні розрахунки здійснюються в умовах невизначеності, тому є ймовірність виникнення несприятливих ситуацій, які призведуть до зниження ефективності проекту або додаткових збитків. Це означає, що всі проекти є ризикованими. Таким чином, можна вважати, що поняття «невизначеності», «ризикованості» та «непередбачуваності» притаманні певною мірою будь-якому інвестиційному проекту, тому їх вплив може набувати різноманітних форм та значення.

Визначаючи той чи інший вид ризику, потрібно оцінити його розмір і вплив на загальні результати. В Україні без ризикові інвестиційні проекти є доволі рідкісним явищем, оскільки на рівень ризику впливають різноманітні чинники. Зростання ступеня ризику в сучасних умовах пов'язано зі зростаючою невизначеністю і швидкою мінливістю економічної ситуації у країні загалом і на інвестиційному ринку зокрема; із пропозицією, що збільшується, для інвестування приватизованих об'єктів; із появою нових емітентів і фінансових інструментів для інвестування та низкою інших чинників.

Методи оцінки ризику залежно, на основі якої приймається інвестиційне рішення, умовно об'єднують у три групи [1, 3]: розрахунково-аналітичні методи (є повна інформація про ризик, джерелом є первинна документація і звіти підприємства); статистичні методи та методи з використанням теорії ймовірностей (інформація про ризик неповна, накопичується у разі появи ризикових подій); експертні методи (інформація про ризик відсутня, застосування стандартних математичних методів неможливе, необхідне залучення експертів для визначення ступеня ризику).

Для розширення можливостей об'єктивного вибору інвестиційного проекту додаємо ще одну групу, які базуються на теорії нечітких множин.

Тому у подальшому можливо розглядати чотири групи методів оцінки інвестиційних ризиків з урахуванням таких умов [2, 3]: наявності інформації про ризик; часткової наявності інформації; повної відсутності інформації про

ризикову ситуацію; часткової наявності інформації про ризикову ситуацію у вигляді нечітких значень.

З метою отримання позитивного результату інвестор прораховує усі види ризиків з якими може зіштовхнутися при виконанні проекту. Для цього він застосовує комбінації різних методів.

Актуальними на даний час є політичні ризики. Які зумовлені низкою різноманітних загроз. Причому роль держави в реалізації інвестиційного проекту остається визначальною. Тому необхідно, щоб політичні амбіції не стали на заваді вирішення проблем в вітчизняній економіці.

Інвестору під час реалізації проекту необхідно вибрати пріоритетні шляхи, щоб мінімізувати свої ризики: необхідно своєчасно визначити усі ризики з якими можна стикнутися у своєму проекті; до початку проекту необхідно розглянути та провести аналіз усіх ризиків; створити резервні фонди; створити застави та депозити, які дозволять почуватися більш небезпечно; прорахувати та провести розподіл ризиків між усіма учасниками проекту;

На основі результатів оцінки нинішньої економічної ситуації проектного фінансування можна зробити висновок, що на даному етапі широкомасштабна реалізація проектів шляхом проектного фінансування, наражається на значні ризики. Проте програма виходу країни з кризи повинна передбачати використання проектного фінансування. Саме проектне фінансування стане альтернативою традиційному кредитуванню. Врешті-решт, визначальними на шляху виходу з кризи є дії держави.

Список літератури:

1. **Пересада А., Майорова Т.** Інвестиційне кредитування: навчальний посібник / А. А. Пересада, Т. В. Майорова. – К.: КНЕУ. – 2002. – 271 с.
2. **Жуков В.** Проектне фінансування: навчальний посібник / В.В. Жуков. – Вид. 2-ге. – Харків : Вид-во "ІНЖЕК". – 2004. – 236 с.
3. **Жуков В.** Економічна сутність ризиків інвестиційної діяльності в готельно-ресторанному бізнесі Міжнародний університет бізнесу і права. Бізнес-Навігатор – №1(74) – 2024. С. 133-138.

Бібліографія: Жуков В. В. Мінімізація ризиків у системі реалізації проектного фінансування готельно-ресторанного бізнесу / В. В. Жуков // Дослідження та оптимізація економічних процесів : тези 22-ї Міжнар. наук.-практ. конф. «Оптимум-2025», 9–11 грудня 2025 р. / за заг. ред. Строкова Є. М. ; Нац. техн. ун-т «Харків. політех. ін-т» та ін. Харків : НТУ «ХП», 2025. – С. 199-202.